

Turun Sunnuntaimaalarit Dresdenissä 6.-9.3.2008

6.3.2008 innokas sunnuntaimaalarijoukko lähti Turun lentoasemalta Helsingin kautta Berliiniin. Bussimatkalla Berliinistä Dresdeniin kuuntelimme erinomaisen oppaamme Sirkka-Liisa Aallon tietoisikun kohteemme historiasta. Maantieteellisesti Dresden, Saksin osavaltion pääkaupunki, sijaitsee Berliinin ja Prahan puolivälissä. Aukkaita kaupungissa on 500 000. Se on merkittävä musiikin ja taiteen keskus.

Friedrich August I, joka toimi Saksin alueen vaaliruhtinaana 1670-1733, on paremminkin tunnettu lisänimeltään August Väkevä. Erityisesti häntä Dresdenin on kiittäminen upeista palatseistaan, kirkoistaan ja taidearteistaan. August Väkevä kierteli nuoruusvuosinaan Euroopan hoveissa, ja otti Dresdeniä suunnitellessaan vaikutteita Firenzestä ja Venetsiasta, mutta ennen kaikkea Ludvig XIV hovista ja Versailles linnasta. Siihen aikaan Euroopan hallitsijoilla oli tapana pystyttää mahtiaan osoittaakseen Ludvig XIV:n tyylistä vaikutteita saaneita palatseja edustustarkoituksiinsa. Italialaiset rakennusmiehet tulivat Dresdeniin katolista hovinkirkkoa rakentamaan ja asuttivat lähellä olevaa Elben rantaa vaatimattomissa puutaloissa. Tällä paikalla nykyisin sijaitsevaa ravintola-kahvilarakennusta nimitetään edelleenkin pieneksi italialaiskyläksi. August Väkevä keräsi myös mittavat taide- ja aarrekoelmat. Ylellisten projektien rahoituksen alkulähteenä oli 1100 luvulla Erzgebirgen vuoristosta löydetty hopea ja kupari. Ruhtinas kylläkin kärsi tästä rahahuolista, jonka tuhlailevat rakastajattaret ja kalliit rakennusprojektit aiheuttivat. August Väkevä lahjoi suurpiirteisesti Puolan aateliston ja, kääntyi katoliseen uskoon päästäkseen Puolan kuninkaaksi, mutta vasta hänen poikansa Friedrich August II, hänen seuraajansa, uskalsi rakennuttaa luterilaiseen Dresdeniin katolisen Hovinkirkon (nyk. Kathedrale St. Trinitatis) Myös Friedrich August II oli kaksoismonarkki, siis sekä Saksin vaaliruhtinas että Puolan kuningas.

Hänkin rakasti taiteita ja keräsi niitä Dresdeniin, esim. Alte Meister -taidemuseon ylpeys, Raffaellin Sikstiiniläismadonna oli hänen hankintansa.

Bussimme kulkiessa Elben jokivartta pitkin **Unescon kulttuuriperinnemaisemissa** ihailimme sen rannoilla kohoavia komeita linnoja. V. 2004 Dresdenin vanha kaupunki ja joen rannat valittiinkin Unescon maailman kulttuuriperintökohteeksi. Kaupunkiin suunnitellaan nyt uutta Elben ylittävää siltaa, joka herättää ristiriitaisia tunteita. Unesco uhkaa, että kaupunki mahdollisesti sillan rakentamisen myötä saattaa menettää arvonsa kulttuuriperintökohteena. Elben rannat on jätetty laajalta alueelta virkistyskäyttöön mikä on järkevää tulvien mahdollisuuden huomioiden. Elokuussa v. 2002 Elben pinta nousikin normaalista kahdesta metristä yli yhdeksään metriin aiheuttaen suurta vahinkoa, joka kuitenkin on saatu hyvin korjattua.

DDR:n aika näkyy vieläkin kaupunkikuvassa historiallisen keskustan ulkopuolella ankean näköisissä kerrostaloissa. Leimaa-antavinta Dresdenille ovat kuitenkin erittäin kauniit vanhat rakennukset, lukuisat puistot ja suihkulähteet. Goethe Alleen puistokadulla sijaitsevat kaupungin komeimmat yksityistalot. Saksojen yhdistymisen jälkeen kaikille entisille omistajille on palautettu DDR:n pakkolunastamat kiinteistöt ja tontit. Tämän päivän Dresden on myös kuuluisa mikrosirun valmistuslaitoksista ja bioteknologiakeskuksesta.

Kaupunkiin tultuamme vierailimme alkajaisiksi ”maailman kauneimmassa maitokaupassa” **Pfund’s Molkereissa**, jonka seinät ja katot on koristeltu upein Villeroy&Boch-kaakeleihin. Toiminnan aloitti aikoinaan Paul Pfund, joka tuli kaupunkiin vaimon ja kuuden lehmänsä kanssa. Toiminta laajeni nopeasti suureksi meijerialan konserniksi ja pian oli tarjolla kaikenlaisia tuotteita, mitä vain maidosta saatettiin valmistaa. Kestomaitoa toimitettiin Amerikkaan ja Intiaan asti.

Laadukas neljän tähden hotellimme oli nimeltään Hotel Elbflorenz (Elben Firenze). Elben Firenze nimen Dresden sai 1800-luvun alussa Goethen aikakauden kirjailijalta J.G. Herderiltä, joka kirjoitti: ”Kukoista, Sinä Elben Firenze, taidearteittesi kanssa”.

Tuloiltana kävimme maailmankuulussa **Semper oopperassa**. Se on komea myöhäisrenessanssityylinen rakennus, jonka edustaa koristavat Goethen ja Schillerin patsaat. Täällä kolme Richard Wagnerin ja yhdeksän Richard Straussin oopperaa ovat saaneet kantaesityksensä. Yksi Semperoopperan tämän hetken valovoimaisimmista tähdistä on suomalainen Camilla Nylund. Meidän ohjelmassamme oli Georges Bizet'n Carmen, jossa Escamillon roolin lauloi suomalainen Jukka Rasilainen.

Perjantai oli museopäivä. Grafiikkaa harrastaneet vierailivat **Kupferstichkabinetin** opintosalissa. Kupferstichkabinetti on paperille tehtyyn taiteeseen ja grafiikkaan keskittynyt museo. Olimme edeltäpäin tilanneet nähtäväksemme erilaisin menetelmin tehtyjä grafiikan vedoksia, joista osa oli peräti 1400 luvulta. Grafiikkaa harrastaneille sunnuntai-aamupäivästä oli elämys tarkastella suurennuslasiakin apuna käyttäen miten taitavasti vanhat mestarit olivat grafiikkaansa tehneet.

Useimmat Dresdenin museot sijaitsevat **Zwinger-palatsissa**, joka edustaa kauneinta Saksin barokkia. **Zwinger**, valtaisa, vihreänurminen galleria- ja paviljonkirakennusten ympäröimä sisäpiha oli barokkiajan arkkitehtuurin mukainen juhlienpitopaikka. Zwingersana tarkoitti keskiajalla kaupungin sisä- ja ulkomuurien välissä olevaa aluetta. Yhden sisääntuloportin päällä on suuri kruunu ja Puolan kotkat, kuvaamassa sitä, että August Väkevä oli myös Puolan kuningas.

Posliinimuseossa on maailman merkittävin kokoelma vanhaa japanilaista, kiinalaista ja varhaista Meissenin tuotantoa. Meitä viehättivät erityisesti eläinaiheiset posliinitaide- teokset.

Alte meister-museossa (Taidegalleria Vanhat Mestarit) ihailimme Botticellin, Tizianin, Giorgionen, Mantegnan, Rubensin, Rembrantin, Vermeerin, Dürerin ym. kuuluisien taiteilijoiden taideteoksia. Arvokkain katseenvangitsija on alkuperäinen Rafaelin maalaus ”Sikstiiniläismadonna”, jonka alareunassa ovat ne kuuluisat mielteliään näköiset pikkukenkeliit.

Patsasmuseossa näimme antiikin kokoelman (mm. kreikkalaisen kuvanveistäjän Polyklet ”Dresdner Knaben”, maljakoita, pronssiveistoksia, terrakottaa) sekä myös mielenkiintoisia, moderneja saksalaistaiteilijoiden veistoksia.

Haarniskamuseossa on yksi maailman merkittävimmistä prameilevien aseiden ja haarniskojen kokoelmista. Erikoisen ihastuttava ryhmä oli Saksin prinsseille tehdyt lastenhaarniskat.

Residenssipalatsissa on kaksi aarekammioita. Alakerran 3000 aarretta käsittävään "Historisches Grünes Gewölbe" museoon pääsy on vaikeaa, liput pitäisi varata jo melkein vuosi etukäteen ja ne ovat vain netin kautta myynnissä. Historiallinen museo aarekammioiden sijaitsee alkuperäisissä, August Väkevän aikaisissa vihreäksi maalatuissa holvimaisissa tiloissa, siitä nimi "vihreät holvit". Me tutustuimme yläkerran **Neues Grünes Gewölbe** (uudet vihreät holvit)-nimiseen aarekammioon, johon on koottu 1000 Saksin vaaliruhtinain ja kuninkaiden aarretta. Nimi "uusi" johtuu siitä, että museo on uudistetuissa palatsin tiloissa. Heijastamattomissa vitriineissä saatoimme ihaila kullasta, hopeasta, jalokivistä, emalista, norsunluusta ja meripihkasta tehtyjä taide-esineitä. Kokoelman pääteoksia ovat kultainen kahviastiasto, suurmogulin kuninkaallisen hovin pienoismalli ja norsunluufregatti, jossa on henkäyksen ohueksi norsunluusta leikatut purjeet sekä erittäin kallisarvoinen hatun korusolki jossa on isoja vihreitä timantteja sekä kirsikan kivi, johon on veistetty 185 kasvot.

Lauantaina teimme kävelykierroksen **Dresdenin historiallisessa keskustassa** oppaamme Sirkka-Liisa Aallon johdolla. Tärkeimpiä nähtävyyksiä ovat teatteriaukio patsaineen, Semperoppera, Zwinger-palatsi, residenssipalatsi ja siihen kaarikäytävällä yhdistyvä ent. hovinkirkko, nykyinen St.Trinitatis Kathedrale. Entisen tallipihan ulkoseinällä on valtava Meissenin posliinilaatoille maalattu "Ruhtinain kulkue" -maalauk, joka kertoo ruhtinassuvun historiasta. Jokaisesta (paitsi viimeisimmästä) kuninkaasta on kuva, johon on liitetty häntä ilmentävää symboliikkaa. Kuin ihmeen kaupalla upea taideteos kesti pommitusten aikana ehjänä.

Toisen maailmansodan loppuvaiheessa Dresden ja 15 neliökilometriä sen ympäristöstä joutui liittoutuneiden ankaran pommituksen kohteeksi. Liittoutuneiden tavoite oli murtaa Saksan kansan viimeinenkin tahto lopullisesti. Rajuissa pommituksissa kuoli yhtenä yönä n. 35 000 ihmistä. Ruumiit poltettiin roviolla.

Valtaosa historiallisesti arvokkaista rakennuksista tuhoutui pommituksissa. DDR:n aikana historiallisia rakennuksia korjattiin vain jonkin verran ulkoapäin. Ne rappeutuivat ja niitä hävitettiin, varsinkin kirkkoja. Saksojen yhdistyttyä Dresdeniä alettiin tarmokkaasti jälleenrakentaa. Kaupungin maamerkki, luterilainen Neitsyt Marialle pyhitetty v. 1743 valmistunut barokkikirkko **Frauenkirche**, näytti ensin säästyvän pommituksissa pelkällä sisätilojen puuosien palamisella, mutta pari päivän kuluttua hiekkakivestä rakennettu kirkko ei kuitenkaan kestänyt tulipalon nostattamaa kuumuutta vaan se luhistui kello-tapuleineen kovalla jysähdyksellä maan tasalle. DDR:n ajan Frauenkirche pysyi pelkkänä kivikasana.

Frauenkirchenin kohtaloa mietittiin. Pitäisikö se säilyttää kivikasana, "avoimena haavana" muistuttamassa sodan kauhuista? Jälleenrakentamiseen päädyttiin 1990. Syntyi laaja kansanliike ja tukiyhdistyksiä perustettiin ympäri maailmaa. Dresdenin helmi, pommitusten raunioista lahjoitusten varoin kohonnut Frauenkirche saatiin entiseen loistoonsa v.2005. Lahjoituksia kirkon korjaamiseen antoivat hyväntahdon eleenä myös britit, olivathan heidän maamiehensä aikoinaan olleet kirkkoa pommittamassa. Lontoossa oleva tukiyhdistys "Dresden Trust" lahjoitti mm. uuden kullatun ristin kirkon huipulle. Kultasepän isä oli yksi Dresdenin pommikoneiden lentäjistä. Frauenkirchessä on 1/3 vanhaa ja loput uutta. Vanha risti löydettiin kiviraunioista ja alttaritaulukin oli melko hyvin säilynyt. Kirkonkellojen jatkoksi hankittiin uusia. Korjatulla Frauenkirchellä on Dresdeniläisillä suuri merkitys, se nähdään "sovituksen symbolina".

Lauantaina kävimme **suuressa taidetarvikeliikkeessä** täydentämässä väri- ja tarvikevarastojamme. Hämmennystä herätti, ettei liike hyväksynyt luottokorttejamme. Sitten tutustuimmekin omin päin Dresdeniin ja sen ympäristöön. Kaupungissa on erinomaiset kulkuyhteydet ja raitiovaunun päivälipulla saatoimme ajella mielin määrin. Iltaa vietimme Sophienkeller -elämysravintolassa.

Sunnuntaina vierailimme Dresdenistä 27 km:n päässä olevassa viehättävässä yli tuhat vuotta vanhassa **Meissenin posliini- ja viinikaupungissa**. Asukkaita kaupungissa on 36 000. Bussimatkan aikana oppaamme Sirkka-Liisa Aalto kertoi Meissenin historiasta ja nykypäivästä. Kaupunki sai alkunsa jo v. 929 kun sieltä alettiin käännyttää kristinuskoon tätä aluetta asuttavia länsislaavilaisia heimoja. Meissenin linnavuorelle rakennettiin 1200-luvulta alkaen goottilainen tuomiokirkko ja ruhtinaiden linna, joka sai nykyisen komean muotonsa 1400 luvun lopussa. Meissen on viinialuetta. Saksin alueella valmistetaan lähinnä valkoviiniä (80%), mutta nykyisin punaviini on valtaamassa alaa. Itäsaksan aikana Meissen oli raunioitua, koska DDR:n johdolla ei ollut intressiä kunnostaa historiallista rakennuskantaa. Jotkut rohkeimmat kaupunkilaiset laittoivat Trabantinsa ikkunaan iskulauseen ”Pelastakaa Meissen! **NYT!!!**” Aikaa ei olisi ollut pitkään kunnes koko keskiaikainen kaupunki olisi täysin raunioitunut.

Meissenin posliinitehdas perustettiin 300 vuotta sitten. ”Valkoisen kullan” resepti keksittiin August Väkevän aikaan v. 1708. Posliini tehdään edelleenkin käsin ja malleja on 200 000. Kaikkia posliinimalleja voi tilata edelleenkin, vain huimat hinnat ovat esteenä. Meissenin posliini on kovaa, valkoista ja läpikuultavaa; värit tulevat siinä erinomaisesti esiin. Perusaineita ovat kaoliini, maasälpä ja kvartsi. Värit valmistetaan omassa laboratoriossa. Tehtaassa on 950 työntekijää, joista puolet on taiteellisessa työssä, posliinin maalajia tai muotoilijoita. Heidät koulutetaan kolmevuotisella oppisopimuksella. Työntekijät ovat pitkälle erikoistuneita, joku maalaa vain sipulimalleja, joku toinen kukkia ja taitavimmat maiseimia. Posliinimanufaktuurin näytöspajassa saimme omin silmin nähdä, miten maailman kuulua posliinia valmistetaan. Tutustuimme myös tehtaan posliinimuseoon. Siellä oli esillä posliinitehtaan tuotantoa 1700-luvun alkupuolelta nykypäivään.

Erittäin onnistuneen taidematkamme loppuhuipentumana nautimme makoisan lounaan kaupungin vanhassa keskustassa sijaitsevaan historiallisessa **viiniravintola Vincenz Richterissä**.

Matkamme jatkui Meissenista suoraan Berliinin lentokentälle ja sieltä takaisin kotiin.

Erinomainen oppaamme Dresdenissä oli Sirkka-Liisa Aalto, joka ystävällisesti oikoluki matkakertomuksemme ja korjasi asiavirheitä.
aalto-tours [info@aalto-tours.com]

Matkakertomuksen ovat koonneet Eeva Nikoskelainen ja Kyllikki Terho